

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

NILS WAHL

12 päivänä joulukuuta 2013¹

Asia C-470/12

Pohotovost' s. r. o.

vastaan

Miroslav Vašuta

(Ennakkoratkaisupyyntö – Okresný súd Svidník (Slovakia))

Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot — Välitystuomion pakkotäytäntöönpano —
Kuluttajansuojajärjestön väliintulo-oikeus — Ennakkoratkaisupyyntö — Pääasian kantajan
pakkotäytäntöönpanoa koskevan hakemuksen peruuttaminen — Ennakkoratkaisua pyytäneen
tuomioistuimen pyynnön pysyttäminen — Unionin tuomioistuimen toimivalta

1. Okresný súd Svidník (Svidníkin alueellinen tuomioistuin) (Slovakia) pyytää tällä ennakkoratkaisupyyntöllä direktiivin 93/13/ETY² tiettyjen säännösten tulkintaa, kun niitä luetaan yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan³ 38 ja 47 artiklan kanssa, selvittääkseen, onko kuluttajansuojajärjestöillä oltava oikeus toimia väliintulijana välitystuomion pakkotäytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä tavoiteltaessa unionin oikeudessa vahvistettua kuluttajansuojan korkeaa tasoa.

2. Unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi muodollisesti saatetun aineellisen problematiikan ohella on kyse myös siitä, onko kyseinen tuomioistuin edelleen toimivaltainen ratkaisemaan ennakkoratkaisupyyntö. Kun näet otetaan huomioon pääasiaan liittyvän kansallisen menettelyn eteneminen sekä hakemuksen peruuttaminen – ja vastaavasti ennakkoratkaisukysymykseen johtaneen asian mahdollinen päättymisen –, on tärkeää ensin selvittää, onko unionin tuomioistuimen edelleen aiheellista ratkaista asia, kun vielä täsmennetään, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole toistaiseksi peruuttanut muodollisesti pyyntöään.

3. Huolimatta epäroinnista, jota saattaa perustellusti herättää kysymys siitä, onko asia edelleen aiheellista ratkaista, ja vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on toimittanut niukasti tietoja, olen sitä mieltä, että yhteistyön hengen, jonka pitäisi määrittää ennakkoratkaisumenettelyä, olisi loppujen lopuksi johdettava siihen, ettei unionin tuomioistuin katso olevansa vailla toimivaltaa. Asiakysymyksen osalta katson, että unionin oikeuden nykytilassa kuluttajille annetun suojan tehokkuutta ei heikennä sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestön ei sallita osallistua väliintulijana välitystuomion pakkotäytäntöönpanoa koskevaan menettelyyn, eikä sitä heikennä myöskään kansallinen säännös, joka mahdollistaa väliintulon.

¹ — Alkuperäinen kieli: ranska.

² — Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi (EYVL L 95, s. 29).

³ — Jäljempänä perusoikeuskirja.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Direktiivi 93/13

4. Direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

5. Saman direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

3. Kansallista lainsäädäntöä noudattaen 2 kohdassa tarkoitetut oikeudelliset keinot voidaan kohdistaa erikseen tai yhteisesti useisiin saman alan elinkeinonharjoittajiin tai näiden järjestöihin, jotka käyttävät samoja yleisiä sopimusehtoja tai samanlaisia ehtoja tai suosittavat niiden käyttöä.”

6. Direktiivin 93/13 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perustamissopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason.”

B Slovakian oikeus

7. Siviiliprosessilain 93 §:ssä, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin, säädetään seuraavaa:

”1) Väliintulijaksi tukemaan kantajan tai vastaajan vaatimuksia voidaan hyväksyä henkilö, jolla on oikeudellinen intressi oikeudenkäynnissä, mikäli kyse ei ole avioero-oikeudenkäynnistä tai oikeudenkäynnistä, joka koskee avioliiton pätevyyttä tai jossa pyritään selvittämään, onko kyse avioliitosta”.

2) Väliintulijaksi tukemaan kantajan tai vastaajan vaatimuksia voidaan hyväksyä myös oikeushenkilö, jonka toiminnalla pyritään turvaamaan oikeuksia erityisen säännöksen nojalla.

– –”

8. Siviiliprosessilain 251 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ratkaisujen täytäntöönpanoon sekä erityissäännösten mukaiseen täytäntöönpanomenettelyyn – – sovelletaan siviiliprosessilain edellisten osien säännöksiä, ellei mainitussa erityissäännöksessä säädetä toisin. Ratkaisut annetaan kuitenkin aina määräyksillä.”

9. Täytäntöönpanolain 37 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin, säädetään seuraavaa:

”Menettelyn asianosaisia ovat velkoja ja velallinen. Muilla henkilöillä on lupa osallistua ainoastaan sellaiseen menettelyn osaan, jonka osalta niille myönnetään tässä laissa asianosaisasema. Kun tuomioistuin antaa täytäntöönpanokuluja koskevan ratkaisun, myös toimeksiannon saanut ulosottomies on menettelyn asianosainen.”

10. Kuluttajansuojalain nro 250/2007 25 §:n 1 ja 2 momentin mukaan järjestö voi kuluttajansuoja-asioissa saattaa asian vireille hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tai se voi olla menettelyn asianosainen, jos tällaiset tavoitteet ovat järjestön toiminnan pääasiallinen kohde tai jos kyseinen järjestö kuuluu kansallisen sääntelyviranomaisen hyväksymien henkilöiden luetteloon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuomioistuimen oikeutta tutkia, onko kyseinen henkilö kussakin tapauksessa oikeutettu saattamaan asian vireille. Järjestö voi myös valtuutuksen perusteella edustaa kuluttajaa valtion elimissä käytävissä kuluttajien oikeuksien käyttöä koskevista menettelyistä, mukaan lukien niissä, joissa on kyse kuluttajien oikeuksien loukkaamisesta aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta.

II Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

11. Seuraavassa esitetään oikeusriidan taustalla olevat tosiseikat, sellaisina kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt ne tiivistettynä.

12. Pääasian kantaja Pohotovost' s. r. o. (jäljempänä Pohotovost') myönsi pääasian vastaajalle Miroslav Vašutalle kulutusluoton.⁴

13. Stály rozhodcovský súd (pysyvä välimiesoikeus) määräsi syistä, joita ei ole mainittu, 9.12.2010 antamallaan välitystuomiolla Miroslav Vašutan palauttamaan mainitulle yhtiölle summan, jonka määrää ei ole tarkennettu. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen mukaan välitystuomio on tullut lainvoimaiseksi ja täytäntöönpanokelpoiseksi.

14. Pohotovost' jätti sittemmin toimivaltaiselle ulosottomiehelle tuomion täytäntöönpanolupaa koskevan hakemuksen Slovakian voimassa olevien säännösten mukaisesti. Ulosottomies haki 25.3.2011 Okresný súd Svidníkiltä lupaa mainitun välitystuomion täytäntöönpanoon. Alueellinen tuomioistuin teki 29.6.2011 päätöksen, jonka mukaan täytäntöönpanoon ei anneta lupaa menettelyn siltä osalta, joka koski viivästyskoron perintää, eikä se myöntänyt ulosottomiehelle oikeutta täytäntöönpanon kulujen perintään tältä osalta.

15. Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (kuluttajansuojajärjestö HOOS, jäljempänä HOOS) pyysi 9.9.2011 saada osallistua täytäntöönpanomenettelyyn väliintulijana. Pääasian osalta se väitti muun muassa, että ulosottomies, joka oli sen mukaan ollut aiemmin työsuhteessa Pohotovost'-yhtiöön, oli laiminlyönyt puolueettomuusvelvollisuutensa ja että täytäntöönpanomenettely olisi lisäksi keskeytettävä.

16. Pohotovost' puolestaan vaati 27.3.2012, ettei HOOSin sallittaisi osallistua menettelyyn väliintulijana, koska täytäntöönpanolaissa ei säädetä tästä mahdollisuudesta.

17. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti ylimmän oikeusasteen virkamiehen⁵ 24.5.2012 antamalla määräyksellä, ettei mainitun kuluttajansuojajärjestön väliintuloa täytäntöönpanomenettelyssä voida hyväksyä, ja hylkäsi samalla kyseisen järjestön vaatimukset.

4 — Kansallisen asiakirja-aineiston tutkimisen jälkeen tietooni tulleiden tietojen mukaan kulutusluottosopimus on tehty vuoden 2010 kuluessa.

5 — Tämä nimitys esiintyy ennakkoratkaisupyyntönsä. Näin ollen ei ole mahdollista selvittää, onko kyseinen virkamies tuomari.

18. HOOS haki muutosta edellä mainittuun määräykseen 18.6.2012 tässä samassa ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Se väitti, ettei Miroslav Vašutaa ollut informoitu riittävästi, ettei mainittu tuomioistuin ollut tarjonnut hänelle viran puolesta riittävää suojaa kohtuutonta välityslauseketta vastaan ja ettei se ollut tehnyt oikeudellisia johtopäätöksiä todellista vuosikorkoa koskevan maininnan puuttumisesta kulutusluottosopimuksesta. HOOSin mukaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ollut soveltanut oikeuskäytäntöä⁶ oikein.

19. Tässä tilanteessa Okresný súd Svidník on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko – – direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa, 7 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklaa sekä perusoikeuskirjan 47 ja 38 artiklaa yhdessä luettuina tulkittava siten, että ne ovat esteenä täytäntöönpanolain 37 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitetun kaltaiselle kansalliselle säännökselle, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestön ei sallita toimia väliintulijana täytäntöönpanomenettelyssä?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan, ettei edellä mainittu säännös ole ristiriidassa [unionin] oikeuden kanssa, onko täytäntöönpanolain 37 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin myöntää [edellä mainitun direktiivin] 6 artiklan 1 kohdan, 7 artiklan 1 kohdan ja 8 artiklan perusteella kuluttajansuojajärjestölle väliintulijan aseman täytäntöönpanomenettelyssä?”

III Asian tarkastelu

A Kysymys siitä, onko unionin tuomioistuimen ratkaistava asia

20. Kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimelle ilmoitetut kehitykset, jotka johtuvat lähinnä Miroslav Vašutaan sovellettavaa pakkotäytäntöönpanoa koskevan hakemuksen oletetusta peruuttamisesta – ja joita tarkastelen jäljempänä tarkemmin –, on perusteltua kysyä, onko unionin tuomioistuin edelleen toimivaltainen ratkaisemaan sille esitetyt ennakkoratkaisukysymykset.

21. Minusta vaikuttaa ennen kaikkea tarpeelliselta, kuten olen jo aiemminkin todennut,⁷ että unionin tuomioistuin suhtautuisi toimivaltaansa varsin tiukasti.

22. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kylläkin niin, että kansallisella tuomioistuimella on parhaat edellytykset arvioida kunkin asian erityispiirteiden perusteella sekä ennakkoratkaisun tarve asian ratkaisemiseksi että unionin tuomioistuimelle esittämiensä kysymysten merkityksellisyys.⁸

23. Tässä mielessä minusta on melko yleistä liittää ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa todella vireillä olevan riita-asian olemassaolon, josta unionin toimivalta on riippuvainen, tarkastelu esitettyjen kysymysten merkityksellisyyden arviointiin, joka puolestaan liittyy pääasian ratkaisemiseksi annettavien vastausten tehokkaaseen vaikutukseen.

24. Vaikka voidaan helposti katsoa, että esitettyjen kysymysten tehokas vaikutus voidaan olettaa, paljon ongelmallisempaa on todeta, että unionin tuomioistuimen on tiettyjä erityistapauksia lukuun ottamatta todettava olevansa toimivaltainen heti, kun asia on jätetty sen käsiteltäväksi. Toimivaltaa ja etenkin unionin tuomioistuimen toimivaltaa ei voida määritelmänsä mukaan olettaa, vaan se on osoitettava.

6 — HOOS viittaa asiaan C-40/08, Asturcom Telecomunicaciones, tuomio 6.10.2009 (Kok., s. I-9579) sekä asiaan C-76/10, Pohotovost', määräys 16.11.2010 (Kok., s. I-11557).

7 — Ks. unionin tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa C-482/12, Macinský ja Macinská, antamani ratkaisuehdotus.

8 — Asia C-467/08, Padawan, tuomio 21.10.2010 (Kok., s. I-10055, 21 kohta ja sitä seuraavat kohdat oikeuskäytäntöviittauksineen) ja asia C-241/09, Fluxys, tuomio 9.12.2010 (Kok., s. I-12773, 28 kohta).

25. Edellä esitetystä seuraa, että toisin kuin esitettyjen kysymysten merkityksellisyyden arvioinnissa, joka on tehtävä mielestäni suhteellisen joustavasti – palaan tähän problematiikkaan tämän ratkaisuehdotuksen toisessa osassa –, unionin tuomioistuimen on oltava tarkempi itse riita-asian olemassaolon arvioinnissa.

26. Tämä olemassaolo on unionin tuomioistuimen toimivallan olennainen edellytys, ja unionin tuomioistuin voi tutkia tai tarvittaessa sen on tutkittava tämä viran puolesta.⁹

27. Toisaalta vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua ainoastaan silloin, kun niissä on todella vireillä oikeusriita, jossa niiden on annettava ratkaisu, jossa ennakkoratkaisu voidaan ottaa huomioon.¹⁰ Näin ollen unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tutkia ennakkoratkaisupyyntöä, joka on esitetty silloin, kun menettely ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa on jo päättynyt.¹¹ Ennakkoratkaisupyyntöön ja siten unionin tuomioistuimen toimivallan oikeuttamisperusteena ei ole neuvoa-antavien lausuntojen esittäminen yleisluontoisista tai hypoteettisista kysymyksistä¹² vaan olemassa olevan riita-asian todelliseen ratkaisemiseen erottamattomasti liittyvä tarve. Jos tämä riita-asia lakkaa olemasta, tarve vastata ennakkoratkaisukysymyksiin lakkaa vastaavasti.

28. Näillä seikoilla, joista on muistutettu vielä hiljattain,¹³ ei ole pelkästään käytännön merkitystä siinä mielessä, että ne saattavat in fine auttaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi tulevien asioiden tulvan rationalisoinnissa. Ne liittyvät unionin tuomioistuimelle asiassa annetun roolin eli tuomioistuimen tulkintatoimivallan määrittelyyn, sillä toimivaltaa ei voida käyttää abstraktisti vaan sen on välttämättä liityttävä pääasiassa tosiasiasia esitettyyn kysymykseen. Muutoin olisi suuri vaara, että unionin tuomioistuin sotkeutuu oikeudelliseen väittelyyn, jolla ei loppujen lopuksi ole mitään tekemistä unionin oikeuden tulkinnan kanssa.¹⁴ Näistä periaatteista seuraa väistämättä, että jos on selvää, ettei ennakkoratkaisupyyntöön yhteydessä esitetyillä kysymyksillä ole yhteyttä todelliseen oikeusriitaan, unionin tuomioistuimen ei tarvitse vastata niihin.

29. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kiistatta se, jonka kuuluu osoittaa, että ennakkoratkaisupyyntö liittyy riita-asiaan, joka on siinä todella vireillä. Asiassa Foglia annetussa tuomiossa¹⁵ omaksutun muotoilun mukaan on välttämätöntä, että kansalliset tuomioistuimet selvittävät, minkä vuoksi ne katsovat asian ratkaisemisen vaativan vastausta niiden esittämiin kysymyksiin, jos nämä syyt eivät yksiselitteisesti ilmene asiakirja-aineistosta. Unionin tuomioistuimen velvollisuus kunnioittaa kansalliselle tuomioistuimelle kuuluvia tehtäviä merkitsee samalla, että kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon tältä osin yksistään unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisuasioissa kuuluva tehtävä. Unionin tuomioistuin onkin hiljattain todennut, ettei sillä ole aihetta ratkaista asiaa, jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sille esitetystä kehotuksesta

9 — Ks. mm. yhdistetyt asiat C-428/06-C-434/06, UGT-Rioja ym., tuomio 11.9.2008 (Kok., s. I-6747, 40 kohta) sekä asia C-252/11, Šujetová, määräys 22.10.2012.

10 — Ks. vastaavasti asia C-225/02, García Blanco, tuomio 20.1.2005 (Kok., s. I-523, 27 kohta) sekä asia C-525/06, Nationale Loterij, tuomio 24.3.2009 (Kok., s. I-2197, 10 ja 11 kohta).

11 — Asia 338/85, Pardini, tuomio 21.4.1988 (Kok., s. 2041, 11 kohta) ja asia C-159/90, Society for the Protection of Unborn Children Ireland, tuomio 4.10.1991 (Kok., s. I-4685, Kok. Ep. XI, s. I-445, 12 kohta).

12 — Asia C-313/12, Romeo, tuomio 7.11.2013, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

13 — Ks. em. asia Šujetová, määräyksen 27–32 kohta ja asia C-180/12, Stoilov i Ko, tuomio 24.10.2013, 39, 44 ja 46 kohta.

14 — Pääasian osalta esimerkiksi on näet kirjallisten huomautusten perusteella selvää, että Slovakian tuomioistuimet tulkitsevat eri tavoin siviiliprosessilain säännöksiä ja täytäntöönpanolain säännöksiä, jotka koskevat kuluttajansuojajärjestöjen oikeuksia osallistua täytäntöönpanomenettelyihin väliintulijana. Tämän lisäksi on olemassa epäilyjä täytäntöönpanomenettelyssä mukana olevien henkilöiden, tässä tapauksessa täytäntöönpanosta vastaavan ulosottomiehen, puolueellisuudesta (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 15 kohta).

15 — Asia 244/80, tuomio 16.12.1981 (Kok., s. 3045, Kok. Ep. VI, s. 251, 17 ja 20 kohta).

huolimatta pysyttänyt ennakkoratkaisupyyntönsä ottamatta kantaa sen seikan tai tapahtuman vaikutukseen, joka oli ollut unionin tuomioistuimen tiedossa ja joka koski niin pääasian oikeudenkäynnissä annettavaa ratkaisua kuin myös ennakkoratkaisukysymysten merkitystä pääasian ratkaisun kannalta.¹⁶

30. Mitä edellä mainituista periaatteista olisi syytä päätellä käsiteltävässä tapauksessa?

31. Yhteenvetona voidaan todeta, että unionin tuomioistuimella on edessään erityinen tilanne, jolle on tyypillistä kaksi seuraavassa esitettävää seikkaa.

32. Pohotovost' on yhtäältä ilmoittanut Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan toisen kohdan mukaisesti toimittamissaan kirjallisissa huomautuksissa unionin tuomioistuimelle muun muassa, että se oli esittänyt 14.11.2012 ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle muistion, jolla se peruutti kokonaisuudessaan täytäntöönpanoa koskevan hakemuksensa, ja että se oli siten pyytänyt kyseistä tuomioistuinta "keskeyttämään" täytäntöönpanon. Pohotovost' korosti huomautuksissaan, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli täytäntöönpanolain 57 §:n 1 momentin c kohdan nojalla velvollinen lausumaan vaatimuksen peruuttamisesta päättämällä täytäntöönpanomenettelyn ja että joka tapauksessa on niin, että kun otetaan huomioon, että pääasiaa ei enää ole, unionin tuomioistuimen ei tarvitse ratkaista nyt käsiteltävää ennakkoratkaisupyyntöä.

33. Toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jota unionin tuomioistuin on kehottanut vahvistamaan, että kun otetaan huomioon näin ilmoitettu menettelystä luopuminen, oliko siinä edelleen vireillä asia, jonka yhteydessä se oli alun perin esittänyt ennakkoratkaisupyyntönsä, ja pysyttikö se tässä tilanteessa ennakkoratkaisupyyntönsä, tyytyi 2.7.2013 päivätyssä kirjeessä toteamaan, että asia oli yhä vireillä ja että tämän vuoksi se pysytti todella pyyntönsä. Kyseinen tuomioistuin täydensi näitä tietoja unionin tuomioistuimeen 10.9.2013 saapuneella kirjeellä, jossa se täsmensi todellakin olevansa tietoinen täytäntöönpanon "keskeyttämistä" koskevasta Pohotovost'in vaatimuksesta¹⁷ ja totesi asiakirja-aineiston olevan Krajský súd v Prešovessa (Prešoven alueellinen tuomioistuin), jolle on jätetty valitus käsiteltävän ennakkoratkaisupyyntönsä esittämistä koskevasta päätöksestä.

34. On kyllä kovin erikoista ja harmillista, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole ensinnäkään katsonut tarpeelliseksi ilmoittaa unionin tuomioistuimelle oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvästä seikasta, jonka tapahtumisesta on hädin tuskin yli kuukauttaakaan käsiteltävän ennakkoratkaisupyyntönsä esittämistä, ja toisaalta, että se jätti unionin tuomioistuimen kehotuksesta huolimatta ilmoittamatta, mistä nimenomaisesti syystä se katsoi pääasian olevan yhä vireillä, vaikka kansallisella tasolla toteutettavan täytäntöönpanomenettelyn ja käsiteltävän ennakkoratkaisupyyntönsä välillä näyttää olevan tiivis riippuvuussuhde.

35. Kun näet otetaan huomioon yhteistyön henki, jonka olisi määritettävä unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisiä suhteita,¹⁸ voitiin odottaa, että tällaisessa tilanteessa ja unionin tuomioistuimen tästä näkökohdasta sille esittämien tiedustelujen jälkeen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toimittaisi tietoja tällaisen peruuttamisen oikeudellisista vaikutuksista sen viranhoitoon perustellakseen ennakkoratkaisupyyntönsä vastaamisen tarpeen asian ratkaisemiseksi ja siten perustellakseen myös unionin tuomioistuimen toimivallan.

16 — Tämä on se asiayhteys, joka käy ilmi asiassa C-492/11, Di Donna, jossa on annettu tuomio 27.6.2013 (28 kohta). Ks. myös vastaavasti em. asia Stoilov i Ko, tuomion 39, 44 ja 46 kohta.

17 — Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kuitenkin ilmoittanut, että sille oli ilmoitettu kyseisestä vaatimuksesta 27.12.2012.

18 — On muistutettava, että ennakkoratkaisupyyntöjen tekemistä koskevien tuomioistuimille suunnattujen suositusten (EUVL 2012, C 338, s. 1) 30 kohdassa mainitaan nimenomaisesti, että jotta ennakkoratkaisumenettely unionin tuomioistuimessa etenisi asianmukaisesti ja vastaisi tarkoitustaan, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ilmoittaa unionin tuomioistuimelle kaikista sellaisista oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvistä seikoista, jotka voivat vaikuttaa asian vireillöoloon unionin tuomioistuimessa.

36. On kuitenkin niin, että jos, kuten käsiteltävässä tapauksessa, on epävarmuutta oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvän seikan vaikutusten arvioinnista itse asian olemassaoloon, tämä epävarmuus on jollakin tapaa luettava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen eduksi. Unionin tuomioistuin on vastaavasti pyrkinyt useissa tilanteissa luottamaan kansallisen tuomioistuimen arvostelukykyyhän ehkäistäkseen sen ja kansallisten tuomioistuinten välisen hyvän yhteistyön esteet.¹⁹

37. Ei pidä myöskään unohtaa, että tuomioistuinten välisen vuoropuhelun käynnistävässä ennakkoratkaisumenettelyssä kansallinen tuomioistuin on unionin tuomioistuimen ensisijainen keskustelukumppani. Käsiteltävän asian olosuhteissa tuntuu vaikealta tyytyä yhden pääasian osapuolen toimittamiin tietoihin sen toteamiseksi, että pääasia on vastedes täysin vailla kohdetta²⁰ ja ettei unionin tuomioistuimella ole näin ollen toimivaltaa.

38. Kun otetaan huomioon yhteistyön ja molemminpuolisen luottamuksen henki, jonka olisi määritettävä kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välisiä suhteita, olen siten sitä mieltä, että unionin tuomioistuimen kuuluisi kaikesta huolimatta luottaa päätelmään, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on päätenyt, ja katsoa siten olevansa toimivaltainen.

B Ennakkoratkaisukysymykset

39. Alustavasti on syytä tarkastella ennakkoratkaisukysymysten merkityksellisyyttä ja siten niiden tutkittavaksi ottamista, kun täsmennetään, että Slovakian ja Saksan hallitukset ovat esittäneet kirjallisissa huomautuksissaan tästä vahvaa epäilyä.

40. Nämä hallitukset ovat esittäneet pääpiirteissään, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ollut ilmoittanut, mistä syistä mainituilla direktiivin 93/13 säännöksillä on yhteys pääasiaan ja siten miltä osin unionin tuomioistuimen vastaus olisi tarpeellinen asian ratkaisun kannalta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei näiden hallitusten mukaan pyydä mitään tietoja, joilla olisi yhteys mahdollisten kohtuuttomien sopimusehtojen arviointiin, vaan se pyrkii saamaan valvonnan piiriin sellaiset kansalliset menettelysäännöt, jotka eivät kuulu mainitusta direktiivistä johtuvan yhdenmukaistamisen alaan. Slovakian hallitus tähdentää lisäksi, että toinen kysymys, jolla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta ottamaan kantaa kansallisiin säännöksiin, on joka tapauksessa jätettävä tutkimatta.

41. Omasta puolestani katson, että vaikka esitettyjen kysymysten tutkittavaksi ottamisesta noussut pohdinta on täysin ymmärrettävää, unionin tuomioistuimen on pyrittävä kaikin mahdollisin tavoin ja sen yhteistyöhengen mukaisesti, jonka on määritettävä ennakkoratkaisumenettelyä, antamaan hyödyllinen vastaus ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

42. Ei ole kuitenkaan suljettu pois, että esitetyt kysymykset voivat pääasian asiayhteyteen liitettynä osoittautua merkityksellisiksi kokonaisvaltaisesti arvioituina ja joidenkin uudelleenmuotoilujen jälkeen.

43. Näyttää nimittäin siltä, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyydä niinkään perusoikeuskirjan valossa luettavien direktiivin 93/13 säännösten tulkintaa, vaan se haluaa pikemminkin tiedustella kahdella ennakkoratkaisukysymyksellään, heikentävätkö kansalliset oikeussäännöt, joissa kuluttajansuojajärjestöille ei myönnetä oikeutta toimia väliintulijana välitystuomion täytäntöönpanomenettelyssä, tavalla tai toisella kuluttajia kohtuuttomilta lausekkeilta suojaavan järjestelmän tehokkuutta.

19 — Ks. vastaavasti mm. asia 166/73, Rheinmühlen-Düsseldorf, tuomio 16.1.1974 (Kok., s. 33, Kok. Ep. II, s. 195, 4 kohta) ja asia C-210/06, Cartesio, tuomio 16.12.2008 (Kok., s. I-9641, 96 kohta).

20 — Tässä mielessä pääasia eroaa edellä mainitussa asiassa Šujetová annetusta määräyksestä, joka oli suoranainen seuraus direktiivistä 93/13 johtuvasta suojasta nauttivan Šujetován kanteen peruuttamisesta eikä pelkästään velkojayhtiön toimittamista tiedoista.

44. Ennakkoratkaisupyyynnöstä ilmenee tältä osin, että HOOS toivoi saavansa pääasian osalta osallistua väliintulijana Pohotovost'-yhtiön Miroslav Vašutaa vastaan aloittamaan täytäntöönpanomenettelyyn etenkin siksi, että se katsoi, että päättäessään keskeyttää täytäntöönpanomenettelyn vain osittain ja sallia muilta osin täytäntöönpanon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole antanut viran puolesta kuluttajalle riittävää suojaa kohtuutonta välityslauseketta vastaan eikä tehnyt kaikkia oikeudellisia johtopäätöksiä todellista vuosikorkoa koskevan maininnan puuttumisesta kulutusluottosopimuksesta.

45. Ymmärrän toisaalta hyvin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäröinnin, kun otetaan huomioon se sävy, joka on vallinnut direktiivin 93/13 tulkintaa koskevien asioiden käsittelyssä. Tämän osoittavat etenkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tältä osin mainitsemat ratkaisut²¹ sekä kokonaisvaltaisemmin unionin tuomioistuimen alaa koskeva oikeuskäytäntö, jossa muistutetaan menettelyllisen autonomian periaatteesta mutta jossa tämän periaatteen soveltamista on rajattu ottamalla huomioon tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteet.²²

46. Olen näin ollen sitä mieltä, että esitetyt kysymykset olisi muotoiltava hieman toisin siten, että niillä halutaan selvittää, vaaditaanko unionin oikeudessa ja etenkin direktiivillä 93/13 käyttöön otetussa suojajärjestelmässä, että kuluttajansuojajärjestöllä on oltava oikeus osallistua väliintulijana välitystuomion täytäntöönpanomenettelyyn, vai onko tämä mahdollisuus suljettu pois.

47. Näiden täsmennysten jälkeen esitän jäljempänä, mistä syistä olen Slovakian ja Saksan hallitusten sekä Euroopan komission ajaman kannan tavoin sitä mieltä, että kuluttajansuojajärjestöjen väliintulo-oikeutta yksittäistapauksia koskeviin riita-asioihin koskevaa kysymystä ei säännellä suoraan tai välillisesti unionin oikeudella. Esitän ensin syyt, joiden vuoksi direktiivin 93/13 säännökset ja yleisemmin unionin oikeus eivät ole mielestäni esteenä kansalliselle säännökselle, jolla estetään kuluttajansuojajärjestön toimiminen väliintulijana (jäljempänä otsikko 1), minkä jälkeen osoitan, miksei mikään sitä vastoin ole esteenä sille, että tällainen väliintulo sallitaan kansallisella säännöksellä tai että kansallinen tuomioistuin sallii sen (jäljempänä otsikko 2).

1. Direktiivi 93/13 ei ole esteenä kansalliselle säännökselle, jolla estetään kuluttajansuojajärjestön toimiminen väliintulijana

48. Heti alkuun on näet huomattava, etteivät direktiivin 93/13 säännökset, etenkin ne, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on maininnut, sisällä yhtään viittausta kuluttajansuojajärjestön mahdolliseen oikeuteen saada osallistua väliintulijana yksittäistapauksia koskeviin riita-asioihin yleisesti²³ tai välitystuomion täytäntöönpanoa koskeviin menettelyihin erityisesti.

49. Yleisemmin sanottuna direktiivillä 93/13, jolla toteutetaan vähimmäistason yhdenmukaistaminen, ei yhdenmukaisteta kuluttajansuojajärjestön käytössä olevia prosessuaalisia keinoja.²⁴

50. Selvitettäväksi kuitenkin jää, onko direktiivin 93/13 säännöksissä tarkoitettujen ja etenkin sen 6 ja 7 artiklassa mainittujen tavoitteiden ajamisen johdettava välillisesti siihen, että tällainen oikeus myönnetään tehokkuusperiaatteen vuoksi; vain tämä periaate on mainittu käsiteltävässä asiassa.

21 — Em. asiassa *Asturcom Telecomunicaciones* annetussa tuomiossa oli kyse sellaisen välitystuomion pakkotäytäntöönpanoa koskevasta hakemuksesta, joka on lainvoimainen, joka on annettu kuluttajan osallistumatta asian käsittelyyn ja jossa täytäntöönpanevalle tuomioistuimella ei ollut velvollisuutta tutkia viran puolesta välityslausekkeen kohtuuttomuutta. Em. asiassa *Pohotovost'* annetussa määräyksessä puolestaan täsmennetään jatkona kyseisessä asiassa annetulle tuomiolle, että täytäntöönpanevalle tuomioistuimella on velvollisuus tutkia viran puolesta luottosopimuksessa määrätyn seuraamuksen kohtuuttomuutta.

22 — Ks. mm. asia C-618/10, *Banco Español de Crédito*, tuomio 14.6.2012 ja asia C-415/11, *Aziz*, tuomio 14.3.2013.

23 — Tämä kysymys on erillinen puolustautumiseen liittyvistä toimista, joihin järjestöt voivat ryhtyä (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 59 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

24 — Ks. julkisasiamies Mengozzin asiassa C-413/12, *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, tuomio 5.12.2013, 5.9.2013 antaman ratkaisuehdotuksen 19 kohta.

51. Muistutan, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivillä 93/13 toteutettu suojajärjestelmä perustuu ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä johtaa kuluttajan sitoutumaan elinkeinonharjoittajan ennakolta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön.²⁵

52. Kuluttajan epäedullisen aseman vuoksi direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia. Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, kyseessä on pakottava säännös, jolla pyritään korvaamaan muodollinen tasapaino, joka sopimuksessa perustetaan sopimuspuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välille, todellisella tasapainolla, jolla voidaan palauttaa sopimuspuolten välinen yhdenvertaisuus.²⁶

53. Unionin tuomioistuin on lisäksi toistuvasti korostanut, että direktiivillä 93/13 annetun suojan varmistamiseksi kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välistä epätasa-arvoista tilannetta voidaan tasoittaa ainoastaan sopimuspuolten ulkopuolisella aktiivisella toiminnalla.²⁷

54. Direktiiviä 93/13 koskevan unionin oikeuskäytännön tarkastelusta käy mielestäni selvästi ilmi, että kyseessä oleva 'ulkopuolinen toiminta' tarkoittaa ennen kaikkea sen tuomioistuimen toimintaa, jonka on ratkaistava asia, ja näin on riippumatta riita-asian luonteesta tai sen menettelyn vaiheesta, johon kyseinen tuomioistuin osallistuu. Tuomioistuimen velvollisuus tutkia viran puolesta sen arvioitavaksi jätetyssä sopimuksessa olevan sopimusehdon kohtuuttomuus²⁸ on keino, jonka avulla voidaan samanaikaisesti saavuttaa direktiivin 6 artiklassa vahvistettu tulos eli sen estäminen, että kohtuuton ehto sitoisi yksittäistä kuluttajaa, ja edistää direktiivin 7 artiklassa tarkoitettua tavoitteen toteuttamista, koska tällaisella tutkimisella voi olla sellainen vaikutus, joka osaltaan saa elinkeinonharjoittajan luopumaan kohtuuttomien ehtojen käytöstä kuluttajan kanssa tekemissään sopimuksissa.²⁹

55. Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa oikeuskäytännöstä ilmenee minusta selvästi, että tällaisen toiminnan olisi kuuluttava sille tuomioistuimelle, jossa on vireillä lopullista välitystuomiota koskeva täytäntöönpanomenettely. Kuten unionin tuomioistuin on todennut, kun kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltävänä on lopullisen välitystuomion pakkotäytäntöönpanoa koskeva hakemus, on kansallisten menettelysääntöjen mukaan tutkittava viran puolesta, onko välityslauseke kansallisen oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvien sääntöjen vastainen, sen on myös tutkittava viran puolesta, onko tällainen välityslauseke kohtuuton edellä mainitun direktiivin 6 artiklan valossa, silloin kun sillä on käytössään tältä osin tarvittavat oikeudelliset seikat ja tosiseikat.³⁰

56. Juuri tuomioistuimen toiminnalla voidaan täysin varmistaa kohtuuttomia sopimusehtoja vastaan kuluttajille annetun suojan tehokkuus, sillä vain kyseinen tuomioistuin on osapuolten välisen sopimuksen puuttuessa periaatteessa toimivaltainen toteamaan kohtuuttoman ehdon pätemättömyyden tai tarkistamaan sen sisältöä.

25 — Yhdistetyt asiat C-240/98-C-244/98, Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, tuomio 27.6.2000 (Kok., s. I-4941, 25 kohta); asia C-168/05, Mostaza Claro, tuomio 26.10.2006 (Kok., s. I-10421, 25 kohta) sekä em. asia Pohotovost', määräyksen 37 kohta.

26 — Em. asia Mostaza Claro, tuomion 36 kohta; asia C-243/08, Pannon GSM, tuomio 4.6.2009 (Kok., s. I-4713, 25 kohta) sekä em. asia Pohotovost', määräyksen 38 kohta.

27 — Em. yhdistetyt asiat Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, tuomion 27 kohta; em. asia Mostaza Claro, tuomion 26 kohta, em. asia Asturcom Telecomunicaciones, tuomion 31 kohta ja em. asia Pohotovost', määräyksen 38 kohta.

28 — Ks. mm. em. asia Banco Español de Crédito, tuomion 42–44 kohta sekä em. asia Aziz, tuomion 46 ja 47 kohta.

29 — Asia C-473/00, Cofidis, tuomio 21.11.2002 (Kok., s. I-10875, 32 kohta); em. asia Mostaza Claro, tuomion 27 kohta ja em. asia Pohotovost', määräyksen 41 kohta.

30 — Ks. em. asia Pannon GSM, tuomion 32 kohta, em. asia Asturcom Telecomunicaciones, tuomion 53 kohta ja em. asia Pohotovost', määräyksen 51 kohta.

57. Slovakian hallituksen toimittamien tietojen mukaan välimiesmenettelystä säädetyn lain nro 244/2002, sellaisena kuin se on muutettuna, 2 §:n ja 45 §:n 1 momentin c kohdassa yhdessä velvoitetaan täytäntöönpaneva tuomioistuin toteamaan viran puolesta, että lausunnon antaminen raukeaa täytäntöönpanon osalta tietyissä tapauksissa, kuten erityisesti silloin, kun välitystuomiossa määrätään välitysmenettelyn osapuolen suoritettavaksi suoritus, jota on käytännössä mahdoton toteuttaa. Sen lisäksi, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen velvollisuutena on näin ollen tämän hallituksen mukaan tutkia riidanalaisen luottosopimuksen ehtojen kohtuuttomuutta, sen pitäisi myös voida todeta välitystuomion täytäntöönpanon raukeaminen.³¹

58. Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee muuten selvästi, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jota pyydettiin toimimaan ennen välitystuomion täytäntöönpanoa, on ottanut esille viivästyskorjoja koskevan kohtuuttoman ehdon ja arvostellut sitä,³² mutta se ei ole nähtävästi katsonut tarpeelliseksi tutkia viran puolesta pääasian osapuolten välillä tehtyyn sopimukseen sisältyvän välityslausekkeen kohtuuttomuutta.³³

59. Tätä taustaa vasten minun on vaikea nähdä, miten kuluttajansuojajärjestön väliintulolla olisi voitu varmistaa direktiivistä 93/13 johtuvan kuluttajansuojan tehokkuus. Tällaisella väliintulolla ei voida saada tuomioistuinta arvioimaan riidanalaisen sopimuksen ehtojen kohtuuttomuutta tai edistää arviointia.

60. Vaikka kuluttajansuojajärjestöjen roolia direktiivillä 93/13 asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa ei pidä mitenkään aliarvioida, sitä toteutetaan kuitenkin hyvin eri tasolla ja eri näkökulmasta kuin tuomioistuimille kuuluvaa roolia, kuten direktiivin johdanto-osan 23. perustelukappaleesta ilmenee. Sellaisten henkilöiden tai järjestöjen suorilla kieltokanteilla, joilla on legitiimi intressi suojella kuluttajia, on lähtökohtaisesti ennalta ehkäisevä luonne ja varoittava tavoite, eivätkä ne liity konkreettiseen yksittäistapausta koskevaan riitaan.³⁴

61. Unionin tuomioistuin onkin muistuttanut, että jäsenvaltiot velvoitetaan direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdassa varmistamaan, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi kuluttajien kanssa tehdyissä sopimuksissa, ja että tämän säännöksen 2 kohdasta käy tältä osin ilmi, että edellä mainittuihin keinoihin kuuluu se, että henkilöillä ja järjestöillä, joilla on legitiimi intressi suojella kuluttajia, on mahdollisuus saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi voidakseen selvittää, ovatko yleisesti käytettäviksi tarkoitetut ehdot luonteeltaan kohtuuttomia, sekä tarvittaessa saadakseen ne kielletyiksi.³⁵

31 — Muistutan, että unionin tuomioistuin oli jo em. asiassa Pohotovost' annetussa määräyksessä (40 ja 41 kohta) tehnyt merkittäviä täsmennyksiä tuomioistuimelle annettuihin mahdollisuuksiin, kun on kyse kulutusluottosopimuksista, joissa ei mainita todellista vuosikorkoa.

32 — Näin ollen 29.6.2011 päätettiin, että täytäntöönpano raukeaa menettelyn siltä osalta, joka koski 0,25 prosentin päivittäisen viivästyskoron perintää 309 euron määrästä 8.7.2010 lukien maksupäivään asti, ja ettei täytäntöönpanon kulujen perintään tältä osin ryhdytä.

33 — Direktiivin 93/13 liitteen, johon sisältyy ohjeellinen luettelo ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina, 1 kohdan q alakohdassa mainitaan ehdot, joiden tarkoituksena tai seurauksena on "kuluttajan oikeuden nostaa kanne tai käyttää muita oikeuskeinoja poissulkeminen tai rajoittaminen, erityisesti vaatimalla kuluttajaa viemään riitatapaukset yksinomaisesti välitysmenettelyyn, jota oikeudelliset säännökset eivät koske, rajoittamalla sopimattomasti kuluttajan saatavilla olevia todisteita tai määräämällä kuluttajalle todistustaakka, jonka olisi sovellettavan lainsäädännön mukaan oltava sopimuksen toisella osapuolella".

34 — Asia C-472/10, Invitel, tuomio 26.4.2012, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen. Ks. myös julkisasiamies Geelhoedin asiassa C-70/03, komissio v. Espanja, tuomio 9.9.2004 (Kok., s. I-7999) antaman ratkaisuehdotuksen 12 kohta.

35 — Em. asia Invitel, tuomion 35 ja 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

62. Edellä mainituissa säännöksissä jäsenvaltiot veloitetaan antamaan kuluttajansuojajärjestöille mahdollisuus nostaa omia kanteitaan kohtuuttomista ehdoista legitiimin intressinsä nojalla. Direktiivissä 93/13 ei, kuten ei muuten muissakaan kuluttajien etujen suojelua koskevia kieltokeinoita säätelevissä säädöksissä,³⁶ ole säännöksiä roolista, joka voidaan antaa tai on annettava kuluttajansuojajärjestöille kuluttajaa koskevissa yksittäisissä riita-asioissa.

63. Näin ollen on niin, että koska pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa kansallisessa lainsäädännössä ei säädetä kuluttajansuojajärjestöjen mahdollisuudesta osallistua tuomioistuinratkaisua tai lopullista välitystuomiota koskevaan täytäntöönpanomenettelyyn väliintulijana, kansallinen lainsäädäntö ei loukkaa direktiivillä 93/13 ajettujen tavoitteiden tehokkuutta.

64. On myös syytä lisätä, että pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön mukaan järjestöt voivat kuluttajan toimeksiannosta edustaa tätä suoraan kaikissa menettelyissä, myös täytäntöönpanoa koskevissa. Jos kuluttajalle ei ole ilmoitettu häntä koskevasta menettelystä, tällainen tilanne ei voi johtaa siihen, että tehokkuusperiaatetta tulkitaan siten, että se edellyttäisi kyseisessä tilanteessa myöntämään kuluttajansuojajärjestölle oikeuden osallistua menettelyyn väliintulijana kompensoidakseen tämän kuluttajan puolustautumisen puuttumisen, koska tehokkuusperiaate ei edellytä kompensoimaan täysin kuluttajan täydellistä passiivisuutta.³⁷

65. Minun on vielä tutkittava, ovatko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemat perusoikeuskirjan määräykset omiaan muuttamaan tätä päätelmää.

66. Ensinnäkin on sanottava perusoikeuskirjan 38 artiklasta, jossa määrätään, että ”unionin politiikoissa varmistetaan kuluttajansuojan korkea taso”, että vaikkei tämä artikla sisälly perusoikeuskirjan selityksissä tarkoitettuihin esimerkkeihin,³⁸ minusta vaikuttaa, että siinä vahvistetaan periaate eikä oikeutta,³⁹ koska se ei liity millään lailla suoraan määriteltyyn yksittäistapausta koskevaan oikeudelliseen tilanteeseen, joten siihen voidaan vedota perusoikeuskirjan 52 artiklan 5 kohdan mukaisesti ainoastaan, kun on kyse unionin lainsäätämisyksikössä hyväksytyjen toimien tulkinnasta tai niiden laillisuuden valvonnasta, tässä tapauksessa direktiivistä 93/13.

67. Vaikka direktiivissä 93/13 tunnustetaan kuluttajansuojajärjestöjen legitiimi intressi suojella kuluttajia saattamalla asia tuomioistuimen käsiteltäväksi sen selvittämiseksi, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia, sekä tarvittaessa saadakseen ne kielletyiksi, mainitussa direktiivissä ei kuitenkaan säädetä näiden järjestöjen oikeudesta toimia väliintulijana kuluttajia koskevissa yksittäistapausta koskevissa riita-asioissa, eikä perusoikeuskirjan 38 artikla voi johtaa siihen, että mainittua direktiiviä tulkitaan niin, että siinä suositetaan tällaisen oikeuden tunnustamista.

68. Perusoikeuskirjan 47 artiklasta puolestaan muistuttaisin, että siinä määrätään oikeudesta tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen, mikä merkitsee tapauskohtaisesti sitä, että oikeusapua annetaan vähävaraisille, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

36 — On näet mielenkiintoista huomata, että kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokeinoista 23.4.2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/22/EY (EUVL L 110, s. 30) ja kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/83/EU (EUVL L 304, s. 64) ei säädetä kuluttajansuojajärjestön mahdollisuudesta osallistua väliintulijana yksittäisiin riita-asioihin.

37 — Ks. vastaavasti em. asia *Asturcom Telecomunicaciones*, tuomion 47 kohta.

38 — Perusoikeuskirjan selityksissä (EUVL 2007, C 303, s. 17) mainitaan esimerkkeinä perusoikeuskirjassa tunnustetuista periaatteista 25, 26 ja 37 artikla.

39 — ”Oikeuksien” ja ”periaatteiden” välisen eron sekä viimeksi mainittuihin vetoamiseen liittyvien edellytysten osalta viitataan muun muassa julkisasiamies Cruz Villalónin unionin tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa C-176/12, *Association de médiation sociale*, 18.7.2013 esittämän ratkaisuehdotuksen 43 kohtaan ja sitä seuraaviin kohtiin.

69. Kuten olen edellä huomauttanut, siltä osin kuin direktiivissä 93/13 kuitenkin vaaditaan ammatinharjoittajia ja kuluttajia koskevissa riita-asioissa sopimuspuolten ulkopuolista aktiivista toimintaa tällaisia riita-asioita käsittelevältä tuomioistuimelta, minun on vaikea väittää, että se, ettei järjestön anneta toimia väliintulijana kuluttajan tueksi kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisessä riita-asiassa, loukkaisi tämän kuluttajan oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa, sellaisena kuin se taataan perusoikeuskirjan 47 artiklassa. Kuluttajansuojajärjestön väliintuloa ei myöskään voida rinnastaa oikeusapuun, jota on tietyissä tapauksissa annettava vähävaraisille mainitun 47 artiklan 4 kohdan nojalla.

70. Tarkasteltaessa seuraavaksi kuluttajansuojajärjestön mahdollisuutta vedota tässä yhteydessä samaan 47 artiklaan on todettava, että se, ettei järjestön anneta toimia väliintulijana kuluttajaa koskevassa menettelyssä, ei vaikuta sen oikeuteen käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja tuomioistuimessa puolustaakseen oikeuksiaan tällaisen järjestön ominaisuudessa, erityisesti direktiivin 93/13 7 artiklan 2 kohdassa tunnustettuja ryhmäkannetta koskevia oikeuksiaan.

2. Direktiivi 93/13 ei estä antamasta kuluttajansuojajärjestöille väliintulo-oikeutta

71. Sitä vastoin olen sitä mieltä, että koska direktiivillä 93/13 otetaan käyttöön vähimmäistason yhdenmukaistaminen, jäsenvaltiot voivat sen 8 artiklan mukaan antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perussopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaa kuluttajalle suojelun korkeamman tason ja että kansallisella lainsäädännöllä, kuten Slovakian siviiliprosessilain 93 §:n 2 momentilla, kuluttajansuojajärjestöille voidaan antaa oikeus toimia kuluttajan tukena väliintulijana pääasian siviilioikeudenkäynneissä. Samoin näiden säännösten vastaista ei ole se, että tuomioistuin sallii kuluttajansuojajärjestön väliintulon välitystuomiota koskevassa täytäntöönpanomenettelyssä, jos kuluttaja antaa siihen suostumuksensa.

72. Tällaisen väliintulon voidaan näet katsoa olevan erityisesti direktiivissä 93/13 säädetyn kuluttajansuojan mukainen, koska se mahdollistaa tällä tavoin toiminnan, josta ei säädetä tässä direktiivissä mutta jolla voidaan täydentää tuomioistuimen ulkopuolista aktiivista toimintaa, jota direktiivissä edellytetään. Näin ollen on niin, kuten HOOS on maininnut, että kuluttajansuojajärjestöjen väliintulo voi saada tuomioistuimen kiinnittämään huomiota tiettyihin muiden kansallisten tuomioistuinten kohtuuttomina pitämiin kansallisiin käytäntöihin tai lausekkeisiin.

73. Kuluttajansuojajärjestöjen väliintuloa täytäntöönpanomenettelyssä siltä osin kuin sitä koskevat yksityiskohtaiset säännökset ja sen edellytykset eivät ole epäedullisemmat kuin ne, joita sovelletaan kansallisen oikeuden piiriin kuuluviin vastaaviin tilanteisiin, olisi lisäksi pidettävä täysin vastaavuusperiaatteen mukaisena. Pääasian osalta on selvää, että kuluttajansuojajärjestöjen väliintuloa koskeva kysymys koskee täytäntöönpanolain 37 §:n 1 momentin mukaan kaikkia niitä henkilöitä, jotka haluavat osallistua väliintulijoina mihin tahansa täytäntöönpanomenettelyyn näiden henkilöiden asemasta tai kyseessä olevasta alasta riippumatta.

74. Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ehdotetaan vastattavaksi, että direktiivissä 93/13, kun sitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 38 ja 47 artiklan kanssa, kuluttajille annettua suojaa on tulkittava siten, ettei se ole pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa esteenä kansalliselle säännökselle, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestön ei sallita olevan väliintulijana välitystuomion pakkotäytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä. Kyseiset säännökset eivät myöskään estä tuomioistuinta hyväksymästä kuluttajansuojajärjestön osallistumista väliintulijana välitystuomion täytäntöönpanomenettelyyn.

IV Ratkaisuehdotus

75. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Okresný súd Svidníkin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/13/ETY, erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdassa, 7 artiklan 1 kohdassa ja 8 artiklassa, luettuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 38 ja 47 artiklan kanssa, kuluttajille annettua suojaa on tulkittava siten, ettei se ole pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa esteenä kansalliselle säännökselle, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestön ei sallita olevan väliintulijana välitystuomion pakkotäytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä. Kyseiset säännökset eivät myöskään estä tuomioistuinta hyväksymästä kuluttajansuojajärjestön osallistumista väliintulijana välitystuomion täytäntöönpanomenettelyyn.